

Szanowni Państwo!

Pragnę Państwa serdecznie zaprosić do odwiedzin w naszym powiecie. Powiat strzyżowski położony jest w południowo-wschodniej Polsce w województwie podkarpackim. W skład powiatu wchodzi pięć gmin: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów i Wiśniowa. Stolicą powiatu jest blisko 10 tysięczne miasto Strzyżów.

Do dzisiaj zachowało się wiele obiektów zabytkowych, świadczących o bogatej historii tego terenu, z których do największych i najpiękniejszych należą m. in.: zespół pałacowo-parkowy w Wiśniowej, zespół kościelny z XV w. w Strzyżowie, zespół dworski z XVIII w. przy ul. Modrzewiowej w Strzyżowie, bożnice żydowskie w Czudcu, Niebylcu i Strzyżowie, zespół pałacowy w Żywnowie, wpisane w szlak architektury drewnianej kościoły w Gogołowie, Lubli i Lutczy oraz cerkwie w Bonarówce i Oparówce. Coraz większe zainteresowanie budzą tajemnicze zespoły schronowe z okresu II wojny światowej w Stępinie i Strzyżowie. W regionie rozwinięta jest uprawa warzyw i owoców miękkich, hodowla trzody chlewnej, drobiu i bydła.

Największe przedsiębiorstwa w powiecie to m. in.: słynąca z produkcji znakomitych słodyczy Cukiernicza Spółdzielnia "Roksana" w Strzyżowie, Spółdzielnia Pracy "ASPROD", producent wyrobów z blach ocynkowanych, z blach czarnych lakierowanych, drewna litego i sklejk, Strzyżowska Fabryka Mebli, Przedsiębiorstwo Budowlane "Rembud", Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marka Leśniaka, firmy handlowe i in.

Tradycje kulturalne rozwijają aktywnie działający twórcy, zespoły i ośrodki we wszystkich gminach powiatu. Region strzyżowski jest też niewątpliwie jednym z najpiękniejszych terenów pod względem krajobrazowym w Polsce. Dolina Wiśłoka i jego dorzeczcy spięta klamrą niewysokich i z rzadka zalesionych wzgórz Pogórzy: Dynowskiego i Strzyżowskiego jest wyjątkowo malownicza o każdej porze roku. Na tym terenie znajduje się Czarnorzecko - Strzyżowski Park Krajobrazowy oraz Obszary Chronionego Krajobrazu: Sędziszowsko - Strzyżowski i Hyżniańsko - Gwoźnicki, a także rezerwy przyrody: Góra Chełm, Wielki Las i Herby, w których poddano ochronie najcenniejsze obiekty przyrody nieożywionej.

Walory naturalne wykorzystują koła myśliwskie, które w ramach swej działalności współpracują z myśliwymi w kraju i z zagranicy, organizując polowania.

Na miłośników aktywnego wypoczynku czekają szlaki o różnej skali trudności, trasy rowerowe, ścieżki przyrodniczo - dydaktyczne, stoki narciarskie, kryta pływalnia "Otylia" w Strzyżowie z zespołem atrakcji wodnych oraz otwarte kąpielisko we Frysztaku, a także nowoczesny zespół kortów tenisowych w Strzyżowie.

Urozmaiconą ofertą dysponują też nowoczesne, ale zarazem tradycyjne ośrodki rekreacyjno - wypoczynkowe: Siedlisko "Janczar" w Pstrągowej (gmina Czudec), kompleks "Pod Dziedzicem" w Gogołowie (gmina Frysztak), ośrodek sportów jeździeckich Państwa Uchwatów w Gliniku Zaborowskim (gmina Strzyżów) czy winnica Maria - Anna w Wyżnem (gmina Czudec).

Sporty zimowe można uprawiać, korzystając z wyciągów narciarskich w Babicy, Gogołowie lub w Strzyżowie oraz sztucznego lodowiska w Strzyżowie, letnią ofertę uzupełniają zaś m. in. gospodarstwa ekologiczne i agroturystyczne oferujące zdrową żywność i możliwość niedrogiego, urozmaiconego wypoczynku. Znacznie więcej informacji o powiecie strzyżowskim oraz ofercie turystycznej i rekreacyjnej znajdziecie Państwo w naszym serwisie internetowym www.strzyzowski.pl

Serdecznie zapraszam Robert Godek Starosta Strzyżowski

Panorama Strzyżowa

POWIAT STRYŻÓWSKI

Starostwo Powiatowe w Strzyżowie
38-100 Strzyżów, ul. Przeclawczyka 15
tel./fax 17 276 50 00
www.strzyzowski.pl
e-mail: starostwo@strzyzowski.pl

Powiat strzyżowski położony jest na pograniczu rozdzielonych doliną Wisłoka Pogórzy: Strzyżowskiego i Dynowskiego. Silnie meandrująca rzeka przedziera się na tym obszarze przez ciągi poprzecznych do jej biegu wzniesień, tworząc pod Fryszlakiem i Babicą malownicze odcinki przełomowe zwane tu bramami (odpowiednio Brama Frysztacka i Babicka). Szczególnie malowniczy charakter ma zwłaszcza pierwszy z nich, jako że Wisłok pokonuje tu najwyższe pasma obu pogórzy: pasmo Klonowej Góry, w obrębie którego położone są najwyższe wzniesienia powiatu i Pogórza Strzyżowskiego (Bardo 534 m n.p.m. i Chełm 528 m n.p.m.) oraz pasmo Jazowej i Królewskiej Góry (Czarnkówka 491 m n.p.m.). Równoległe do owego ciągu wzniesień, z północno-zachodniego na południowy-wschód przebiegają kolejne pasma i izolowane masywy, m.in. Czarnego Działu (Kiczora 516), Brzeżanki (477), Białej Góry (412), Wielkiego Działu (404) i Patrii (506 m n.p.m.), podzielone dolinami kolejnych dopływów Wisłoka (m.in. Wysokiej, Stobnicy, Gwoźnicy, Różanki, Pstrągówki).

Malowniczy i sielski krajobraz obu Pogórzy, nieskażone wielkim przemysłem środowisko, łatwa dostępność i wciąż poszerzana gama usług rekreacyjnych, gastronomicznych, hotelarskich i agroturystycznych zachęciły do przyjazdu wszystkich pragnących choć na chwilę oderwać się od miejskiego gwaru. Na terenie powiatu zachowało się wiele zabytkowych obiektów, świadczących o wielowiekowej historii tych ziem. A była ona chlubna i tragiczna zarazem. Pierwsze ślady osadnictwa grodowego sięgają IX w., kiedy obszar środkowego dorzecza Wisłoka stanowił wschodnią część państwa Wiślan, a później zjednoczonego państwa Mieszka I. Od XI w. pozo-

stawał pod bezpośrednim zwierzchnictwem rodu Bogoriów, którzy częścią ziem uposażyli klasztor cystersów z Koprzywnicy. Jeszcze w XIII w., leżąca na pograniczu państwa ziemia strzyżowska padała łupem tatarskich hord, ale w wieku XIV granice królestwa przesunęły się bardziej na wschód. Bezpieczniejszy już region, korzystając z położenia na ważnym szlaku handlowym Wisłoka prowadzącym z głębi kraju ku Przełęczą Dukielskiej zaczął się intensywnie rozwijać. W zakładanych tu miastach (Czudcu, Frysztaku, Niebylcu i Strzyżowie) kwitł handel i rozwijało się rzemiosło, zwłaszcza sukiennictwo. Kres nadszedł w wieku XVII, kiedy to wskutek przemarszu licznych wojsk, łupieżczych wypraw księcia Rakoczego, pożarów i epidemii, miasta upadły. Ponowny rozwój ziemie te przeżyły w XIX w., wsparte budową kolei żelaznej i ustanowieniem w Strzyżowie powiatu (1896 r.). Tragiczne były też dzieje regionu w okresie II wojny światowej - liczne umocnienia, które wzniesli tu Niemcy, zatrzymały na długo linię frontu, przyczyniając się do poważnych zniszczeń, ale największą tragedią były hitlerowskie represje, którym poddawana była miejscowa ludność, sprzyjająca aktywnie ruchowi oporu. Zagładzie uległa też niemal cała społeczność żydowska i rusińska ziemi strzyżowskiej z ich odrębną kulturą.

O świątynności tutejszych szlacheckich rodów zaświadczać rezydencje pałacowe oraz liczne staropolskie dwory, które spotkamy w każdej gminie powiatu. Nie przekształcone jeszcze przez człowieka obszary leśne i podmokłe łąki są ostoją cennych gatunków zwierząt, zwłaszcza ptaków (m.in. orlika krzykliwego, trzmiełojada, słowika szarego, bociana czarnego, puchacza) i płazów, w tym salamandry plamistej i traszki karpackiej. Aby zachować przyrodnicze walory tej ziemi, utworzono w 1993 r. Czarnorzecko - Strzyżowski Park Krajobrazowy (25,8 tys. ha), którego znaczna część położona jest w obrębie powiatu strzyżowskiego. Północno - zachodnie tereny powiatu obejmuje ponadto Strzyżowski - Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu, a w granicach gminy Niebylec położony jest fragment Hyżniańsko - Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na wędrowców oczekuje sieć znakowanych szlaków turystycznych wiodących przez najciekawsze przyrodniczo, historycznie i widokowo miejsca tego regionu, w tym czarny szlak z Rzeszowa w masyw Brzeżanki oraz niebieski z Dębicy przez najwyższe partie Pogórzy do rezerwatu "Prządkii" i ruin zamku w Odrzykoniu.

Стжижовський район

Район Стжижовський знаходиться в південно-східній Польщі підкарпатської області. На території 503 км проживає 62 тис. жителів. Район складається з 5 сільських рад: Чудець, Фриштак, Небилець, Стжижов, Вішньова.

Столицею району є понад 8 тисячне місто Стжижов. Через територію району проходить залізнична дорога, яка поєднує обласний центр - Жешув з районним містом - Ясло. Широко розвинутий є також автобусний транспорт. На відстані близько 40 км. від Жешова знаходиться аеропорт - Ясьонка.

ІСТОРІЯ

Легендарні події сіл і міст цього регіону починаються від IX ст. Часів зв'язку племінного Віслян. Наприкінці X ст. вони ввійшли в склад п'ястовського польського панства. Основний розвиток народного господарства і культури регіону наступив у XV - XVIII ст. В цьому часі його територія з власності католицького косяццола перейшла у власність польського рицарства, а пізніше у власність міщанства і селянської шляхти

В XIX і XX ст. побудовано більшість підприємств, будинків, банків, будинків культури і спортивно-відпочинкових комплексів. До теперішнього часу збереглося багато старинних пам'яток. До найбільших і найкрасивіших належать: комплекс палацово-парковий в Вішньовій, комплекс косяццолний в Стжижові, комплекс дворовий з XVIII ст. на вулиці Моджев'ювій в Стжижові, синагоги єврейські в Чудцу, Небилцу і в Стжижові, комплекс дворовий в Жизнові, дерев'яні косяццоли в Госолові і Лютчі, церкви в Бонарувці і Опарувці. Цікавим є фортефікаційний комплекс з часів II світової війни в Степіні і в Стжижові.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

В регіоні розвинута обробка овочів, вирощування свиней, птахівництва і великої рогатої худоби. Найбільші підприємства в районі Стжижова то кооператив Авто-Сервіз, який експортує свої вироби до багатьох країн світу і кондитерська фабрика "Роксана" в Стжижові, відома з продукції солодоців, Фабрика Машин, Фабричка Меблів в Стжижові, підприємство М'ясних Виробів - Марек Лесняк в Стжижові, Заклад Метало виробів "Інсталь" в Чудцу, а також спортивний заклад "Полспорт" в Стжижові.

З кожним разом все більш витривалішими стають приватні заклади, які займаються в основному в галузі переробної, деревообробної, металічної промисловості і ручної праці.

КУЛЬТУРА

Високо розвинута є культурно-аматорська діяльність. Працює тут більшість груп і артистичних ансамблів в центрах і будинках культури. До найбільш відомих належать між ін. Народний Оркестр "Яни" з Небилца, Стжижовський Хор Камеральний, Кабарет "Мецька" з Фриштака, Клуб Пластики з Стжижова, Галицька Капеля Подвіркова з Чудца, духовий оркестр пожежників і хорові колективи, Колектив Пісні і Танцю "Погуже" і "Вішня", Колектив Співаків "Маліна" з Поломі.

ТУРИЗМ І ВІДПОЧИНОК

Регіон Стжижовський є одним з найкрасивіших місць щодо краєвидів в Польщі. Долина Віслока і його притоки є замкнута кругом невисоких і рідко порослих пагорбків Погужа Диновсько-Стжижовського є надзвичайно мальовничою влюбій порі року.

В регіоні Стжижовським знаходиться Чарножецько-Стжижовський Крайознавчий Парк, також Територія Охороняного Краєвиду: Сендзішовсько-Стжижовський і Хізнянсько-Гвозніцкий.

Богатство природи використовують також мисливські товариства на території району, які в рамках своєї діяльності співпрацюють з мисливцями цілої країни із-за кордону і організують полювання.

Rynek w Strzyżowie

The County Borough of Strzyżów is situated in the south-east of Poland in the Province of Podkarpacie. The county covers 530 km² and is populated by 62000 people. The county consists of five parishes: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów and Wiśniowa. The capital of the county is Strzyżów, a town populated by 8000 people. There is a railway going through the county which connects the capital of the Province of Podkarpacie with another county city called Jasło. The bus service is also widely used. Moreover, there is a small airport in Jasionka, 40 kilometers from Rzeszów.

HISTORY

The legendary times of the villages and towns of the region date back to the 9th century, the days of the tribe union called Wiślanie. On the turn of the 10th century the tribe entered into The Polish State of Piast Dynasty. A significant economic and cultural development took place between the 15th and the 18th centuries. In that period the lands which originally had belonged to church authorities were successively owned by Polish knightage, middle class and gentry. In the 19th and 20th centuries a lot of factories, houses, banks, places of cultural interest and sport and leisure centers were built. A big number of monumental objects has been preserved up to now. The most important and exceptionally beautiful are: the palace and park complex in Wiśniowa, the 15th century church complex in Strzyżów, the 18th century manorial complex in Modrzewiowa Street in Strzyżów, Jewish synagogues in Czudec, Niebylec and Strzyżów. There is also a palace complex in Żywnów, wooden churches in Lutcza and Gogołów and Greek Catholic Churches in Brzeżanka and Oparówka. The places of great historical interest are two complexes of fortifications from the period of The Second World War, one in Stępcina and the other in Strzyżów.

ECONOMY

The economy of the region is flourishing. The growth of soft fruit and vegetables and the breeding of pigs, poultry and cattle are highly developed in the county. The biggest factories in the county among others are: Strzyżów Furniture Factory, Engine Factory and the cooperative unit Auto-Service, which exports its products to various

foreign countries. Moreover, there is Roksana, a factory which produces sweets, Instal Metal Planta in Czudec, a sports equipment factory called Polsport and a meat preserving unit which belongs to Mr Marek Leśniak. Private companies are becoming more and more enterprising and noticeable on the market, too. They mainly belong to food preserving industry (meat and fruit) woodwork, metal industry and handiwork.

CULTURE

The movement of amateur artists is quite active in the region. There are a lot of artistic groups and music groups which act at the local culture centers. The most famous and significant ones are the folk band Jany from Niebylec, The Chamber Choral Society from Strzyżów, the vocal group Fiat Singers from Strzyżów, the cabaret Miećka from Frysztak and Fine Arts Club from Strzyżów. There is also a Galician group of street musicians from Czudec, two singing and dancing groups Pogórze and Wisznia, a vocal group called Malina from Połomia, a few woodwind orchestras of firemen and choir teams.

TOURISM AND LEISURE

The region is one of the most beautiful spots in the respect of the unique scenery. The valley of Vislok and its basins are linked by the low, sparsely wooded hills of Dynowsko-Strzyżowskie Plateau, exceptionally picturesque in any season of the year. In the region there are Czarnorzecko-Strzyżowski Landscape Park and Sędziszowsko-Strzyżowska and Hyżyńsko-Gwoźnicka areas of the landscape under protection. The uncommon qualities of nature are also exploited by the societies of the local huntsmen who actively cooperate with huntsmen from Poland and other countries. They often meet at hunting parties which are organized in the region.

Widok z lotu ptaka

DER STRYŻOWER KREIS

Der Strzyżower Kreis liegt in dem südöstlichen Polen in der Podkarpackie- Wojewodschaft. Seine Fläche beträgt 503 km² und zählt 62 000 Einwohner. Der Kreis besteht aus fünf Gemeinden: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów und Wiśniowa. Die Kreishauptstadt ist Strzyżów, in der aktuell über 8000 Einwohner leben. Durch das Kreisgebiet verläuft eine Eisenbahnlinie, die die Hauptstadt der Podkarpackie-Wojewodschaft Rzeszów mit der Kreisstadt Jasło verbindet. Es gibt auch einen guten Busverkehr. In der Entfernung von etwa 40 km befindet sich der Flugplatz Rzeszów - Jasionka.

GESCHICHTE

Legendäre Geschichte der Städten und Dörfern dieser Gegend geht auf das 9. Jahrhundert zurück, auf die Zeit des Stammesbundes von Wiślanie. Am Ende des 10. Jahrhunderts sind sie in das Piastenreich eingegangen. Die eigentliche wirtschaftliche und kulturelle Entwicklung dieser Gegend begann im 15. und dauerte bis zum 18. Jahrhundert. Auch zu dieser Zeit wurde ihr Gebiet aus dem kirchlichen Eigentum das Eigentum der polnischen Ritterschaft und später des Bürgertums und der Landesstände. Im 19. und 20. Jahrhundert entstanden viele Betriebe, Schulen, Häuser, Banken, Kulturhäuser, Erholungs- und Sportanlagen.

Bis auf heutigen Tag erhielten sich viele historische Baudenkmäler, von denen Palast-Parkkomplex in Wiśniowa, Kirchenkomplex aus dem 15. Jahrhundert in Strzyżów, Herrenhofkomplex aus dem 18. Jahrhundert in der Modrzewiowastraße in Strzyżów, Synagogen in Czudec, Niebylec und Strzyżów, Palastkomplex in Żywnów, griechisch-katholische Kirche in Bonarówka zu den größten und schönsten gehören. In Stęпина und in

Strzyżów befinden sich die Festigungsanlagen aus dem zweiten Weltkrieg.

WIRTSCHAFT

Diese Gegend hat einen landwirtschaftlichen Charakter. Hier werden Obst und Gemüse angebaut. Außerdem werden Schweine, Geflügel, Vieh gezüchtet. Zu den größten Betrieben gehören: Produktionsgenossenschaft "Auto-Service", deren Erzeugnisse in viele Länder der Welt exportiert werden; die Süßwarenfabrik "Roxana", die wegen ihrer leckeren Süßigkeiten bekannt ist; Metallbetrieb "Instal" in Czudec, Fleischverarbeitungsbetrieb - "Marek Leśniak" Immer besser und dynamischer werden auch private und kleinere Betriebe, die Verarbeitung -Holz- Handarbeit - und Metallbranche betreffen.

KULTUR

Im Strzyżower Kreis gibt es hochentwickeltes, künstlerisches Laienschaffen. Hier sind viele Gruppen und Gesang- und Tanzensembles tätig. Zu den bekanntesten und anerkannten gehören unter anderen: Volkskapelle "Jany" aus Niebylec, der Strzyżower Kammerchor, Kabarett "Miećka" aus Frysztak, Plastikklub aus Strzyżów, Hofkapelle aus Czudec, Blasorchester und Chorgruppen, Gesang- und Volkstanzensembles "Pogórze" und "Wisznia", Gesangsgruppe aus Połomia.

TOURISMUS UND ERHOLUNG

Die Strzyżower Gegend ist eine der schönsten Landschaften Polens. Das Wisłoktal und sein Stromgebiet mit nicht hoch und dünn bewaldeten Hügeln von Dynower- Strzyżower einander geklammerten Gebirgsvorland ist ausnehmend malerisch um jede Zeit. In der Strzyżower Gegend befindet sich Czarnorzecko- Strzyżowski Landschaftspark und Sędziszowsko- Strzyżowski Naturschutzgebiet. Die schöne Landschaft nutzen auch Jägervereine aus dem Kreisgebiet aus, die im Rahmen seiner Tätigkeit mit Jäger aus In- und Ausland zusammenarbeiten, indem sie Jagden organisieren.

Most w Strzyżowie

Stryżovský okres sa nachádza v juhovýchodnej časti Poľska v podkarpatskom kraji. Na rozlohe 503 km² žije 62 tisíc obyvateľov. Okres sa skladá z 5 gmin: Czudec, Fryszak, Niebylec, Strzyzów i Wiśniowa. Okresným mestom je Strzyzów s viac ako 8-tisíc obyvateľmi. Čez územie okresu prechádza železničná trať, ktorá spája hlavné mesto podkarpatského kraja - Rzeszów s okresným mestom - Jasło. Rovnako dostupné je tu aj autobusové spojenie. Vo vzdialenosti asi 40 km od Strzyzowa sa nachádza aj letisko Rzeszów-Jasionka.

ZHISTÓRIE

Legendou pospájané udalosti dedín a miest tohto regiónu siahajú do IX. storočia z obdobia rodu Wislan. Na sklonku X. storočia patrili do poľského piastovského páňstva. Podstatný hospodársky i kultúrny rozvoj regiónu sa začal v období XV.- XVIII. storočia. V tom čase okolité majetky vlastnila cirkev, potom poľskí rytieri a následne mešťania a zemepáni. V XIX. a XX. storočí sa tu vytvárali pracovné príležitosti, budovali sa domy, banky, kultúrne strediská a športovo-rekreačné zariadenia. Dodnes sa zachovalo veľa pamiatkových objektov, z ktorých k najväčším a najkrajším patria: komplex pri ul. Modrzewiowej v Strzyzowie, židovská synagoga v Czudcu, Niebylcu i v Stzyzowie, palcový komplex v Zyznowie, drevené kostoly v Gogolowie a v Lutczy a cirkvi v Bonarowce i Oparowce. Zaujímavý je i pevnostný komplex z obdobia 2. svetovej vojny v Stepinie i v Strzyzowie.

HOSPODÁRSTVO

V regióne je rozvinuté spracovanie zeleniny a ovocia, chov maštalných zvierat a dobytky. Najväčšie výrobné podniky v okrese mimo iné sú Výrobné družstvo "Auto-Service", ktoré svoje výrobky exportuje do mnoho krajín sveta, ďalej cukrárenské výrobné družstvo "Roksana" v Strzyzowie produkujúce znamenité sladkosti, strojárská továreň, fabrika na nábytok v Strzyzowie, podnik na spracovanie mäsa - Marek

Lesniak v Strzyzowie, podnik na spracovanie kovu "Instal" v Czudcu a športový závod "Polsport" v Strzyzowie. Čoraz viac sa rozširuje súkromná amatérska umelecká tvorba s drevenými a kovovými materiálmi a ručná výroba.

KULTÚRA

Veľmi rozšírená je amatérska umelecká činnosť. Pracuje tu veľa umeleckých skupín a súborov pri miestnych domoch kultúry. K najviac známym a uznávaným patria: ľudová kapela "Jany" z Niebylca, Komorný Strzyzowski chór, kabaret "Miecka" z Fryszak, Modelársky klub zo Strzyzowa, Galická ľudová kapela z Czudca, miestne stražské orchestre a súbory chórov, Súbory piesni a tanca "Pogorze", "Wisznia", Spevácky súbor "Malina" z Polomi.

TURISTIKA A ODPOČINOK

Strzyżovský regióne jednýmz najkrajších terénov chránenej oblasti v Poľsku. Údolie Wisloka a jeho prítokov je späté s nevysokými riedko zalesnenými výšinami Dynowsko-Strzyzowského pohoria, výnimočne malebné v každom období roka. V strzyžovskom regióne sa nachádza Czarnorzecko-Strzyzowski chránený park a chránená krajinná oblasť: Sedziszowsko-Strzyzowska a Hyzniansko-Gwoznicka. Okolie prírody sa využíva pre poľovníctvo v okrese, ktoré v rámci svojej činnosti spolupracuje s poľovníctvom doma i v zahraničí pri organizovaní poľovačiek.

Panorama Wiśniowej

LE DISTRICT DE STRZYŻÓW

Le district de Strzyżów est situé dans Sud-Est de la Pologne, dans la voïvodie podkarpackie. 62 mille habitants habitent sur une superficie de 503 km² cinq communes: Czudec, Fryszak, Niebylec, Strzyżów et Wiśniowa font partie du district. Strzyżów, ayant 8 mille habitants, est le chef-lieu de ce district.

La ligne ferroviaire qui passe através du district relie le chef-lieu de la voïvodie - Rzeszów avec le chef-lieu du district - Jasło. La communication routière est aussi bien développée. A 4 km de Rzeszów, a Jasionka, il y a un aéroport.

L'HISTOIRE

L'histoire légendaire des bourgs et des villes de la région date du IX siècle, l'époque de la tribu des Wiślanie. A la fin du X siècle ils ont fait partie de l'Etat Polonais des Piast. Le développement économique et culturel de la région s'est fait du XV au XVIII siècle. A cette époque-là, les terrains appartenant à l'église deviennent la propriété de la chevalerie polonaise, puis de la bourgeoisie et des propriétaires fonciers. Au XIX et XX siècle on a construit beaucoup d'établissements industriels, de maisons, de banques, de centres de culture et d'installations de sport et de récréation. Beaucoup de moments historiques existent jusqu'à présent dont les plus grands et beaux sont: le palais dans le carde de verdure à Wiśniowa, une église à Strzyżów, une maison de maître à Strzyżów, rue Modrzewiowa, des synagogues à Czudec, Niebylec et Strzyżów, l'ensemble palais-parc à Żyżnów, des églises en bois à Gogołów et Lutcza et des églises orthodoxes à Bonarówka et Oparówka. Les fortifications à Stęпина et Strzyżów datant de la II guerre mondiale sont aussi bien intéressantes.

L'ECONOMIE

La culture des légumes et des fruits, l'élevage des porcs et des bovins sont bien développés dans la région. Les plus grands établissements dans le district ce sont: la Coopérative "Auto-Service" (on exporte des produits dans beaucoup de pays du monde entier), la Coopérative de Sucrierie "Roksana" (bien connue grâce à ses magnifiques friandises), l'Usine des Machines, l'Usine des Meubles, l'Usine de Transformation de Viande (dont le propriétaire est Marek Leśniak de Strzyżów), l'Usine "Instal" (qui se spécialise dans la métallurgie de transformation) à Czudec, l'Usine "PolSPORT" (qui produit des matériels sportifs). Les établissements privés (pas trop grands) fonctionnant dans le domaine de transformation de bois, de métal, d'artisanat sont de plus en plus dynamiques.

LA CULTURE

Le mouvement artistique des amateurs est bien répandu. Aupres des maisons de culture existent des ensembles folkloriques. L'orchestre "Jany" de Niebylec, le Choeur de chambre de Strzyżów, le cabaret "Miećka" de Fryszak, le Club des Artistes Plasticiens de Strzyżów. L'Orchestre Galicienne de Czudec, des orchestres des pompiers, des chorales, les ensembles folkloriques "Pogórze" et "Wisznia", le chorale "Malina" de Połomia sont les plus illustres dans la région.

LE TOURISME ET LE REPOS

La région de Strzyżów est l'une des plus belles régions de Pologne, du point de vue des paysages. La vallée de Wisłok et ses bassins entourés de collines de Pogórze Dynowsko-Strzyżowskie, pas trop hantes et partiellement boisés, sont exceptionnellement pittoresques pendant toute l'année. Dans le région de Strzyżów il y a le Parc Paysager et les espaces du paysage protégé.

Les cercles des chasseurs du district profitent des valeurs de la nature, ils coopèrent avec des chasseurs polonais et étrangers en organisant des chasses.

Wisłok

La provincia di Strzyżów e' in Polonia est orientale facendo parte del voivodato di Podkarpacie. La superficie di 503 km² e' popolata da 62 mila abitanti. La provincia si compone da 5 comuni: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów i Wiśniowa. Il capoluogo della provincia e la citta di Strzyżów popolata da oltre 8 mila cittadini. Il territorio di provincia e' attraversato da linea ferroviaria che collega il capoluogo di voivodato di Podkarpacie - Rzeszów con un'altra provinciale - Jasło. Largamente diffusa e' altrettanto la comunicazione in autobus. A distanza di 40 km da Rzeszów e' situato l'aeroporto Rzeszów - Jasionka.

DALLA STORIA

Le leggendari gesta dei villaggi e delle citta di questa regione risalgono al secolo IX dell'unione tribale della tribu di Wiślanie. Verso la fine del X secolo i loro territori sono entrati a fare parte dello stato polacco della dinastia di Piast. Una svolta decisiva dello sviluppo economico e culturale della regione si verifico nel periodo del XV-XVIII secolo. Nello stesso periodo anche i suoi territori da proprieta ecclesiastica sono diventati di proprieta dei caviglieri polacchi, e piu tardi della borghesia e della proprieta fondiaria. Nei secoli XIX e XX vi sono state costruite numerose aziende di lavoro, edifici, banche, centri culturali e centri sportivi di ricreazione. Fino ad oggi si sono conservati numerosi monumenti di storia, di cui, tra i piu grandi e piu belli appartiene il complesso di palazzo e di parco in Wiśniowa, complesso ecclesiastico in Strzyżów, complesso del palazzo del XVIII secolo in via Modrzewiowa in Strzyżów, sinagoghe ebraiche in Czudec, Niebylec e Strzyżów stessa, complesso di palazzo in Żywnów, le chiese in legno in Gogołowo e Lutcza, nonché le chiese greco - scismatiche in Bonarówka e Oparówka. Una curiosita architettonica e' il complesso delle fortificazioni della II Guerra mondiale in Stepin e Strzyżów.

ECONOMIA

Nella regione fiorisce la cultura dei legumi e delle frutta morbide, allevamento dei suini, del pollame e del bestiame. Le aziende piu grosse nella provincia sono tra l'altro: Cooperativa di Lavoro Auto - Service la quale esporta i suoi prodotti verso i paesi del mondo intero nonché stabilimento di cooperativa dolciario „Roksana" in Strzyżów famosa per

la produzione dei dolci eccellenti, stabilimento di Fabbrica Meccanica e Fabbrica dei Mobili in Strzyżów, stabilimento di lavorazione di carne di Marek Leśniak in Strzyżów, stabilimento metalmeccanico „Instal" in Czudec nonché stabilimento di produzione delle attrezzature sportive „Polsport" in Strzyżów. Crescono sempre di piu le piccole imprese private operanti soprattutto nell'industria di trasformazione, di legno, metalmeccanica ed artigianale.

CULTURA

Sono notevolmente sviluppate le attivita artistiche amatoriali. Operano numerosi gruppi e compagnie artistiche presso i centri di cultura. Tra i piu conosciuti e rinomati si notano ad esempio: Cappella folclorista „Jany" di Niebylec, il coro camerale di Strzyżów, il cabaret „Miećka" di Frysztak, il club di arte plastica di Strzyżów, la cappella ambulante di Galizia di Czudec, le orchestre di strumenti a fiato dei vigili di fuoco e gruppi coristi, Compagnia di danza e di canto "Pogórze" e "Wisznia", Gruppo dei cantori "Malina" di Połomia.

TURISTICA E RIPOSO

La regione di Strzyżów e' una delle piu belle terre dal punto di vista paesaggistico in Polonia. La valle di Wisłok e delle suoi affluenti chiusa con un fermaglio formato da colline non alte e poco boschive di Pogórze Dynowsko - Strzyżowskie ed e' eccezionalmente pittoresca nonostante la stagione dell'anno. Nella regione di Strzyżów e' situato il parco paesaggistico Czarnorzecko - Strzyżowski nonché terreni di paesaggio protetto di: Sędziszów - Strzyżów e di Hyżne - Gwoźnice. I valori delle risorse naturali sono apprezzati altrettanto da circoli dei cacciatori della provincia le quasi nell'ambito della loro attivita collaborano con cacciatori nazionali e dall'estero organizzando le cacce.

Panorama Niebylca

GMINA CZUDEC

Powierzchnia: 85 km², Ludność: 11,5 tys. mieszkańców
38-120 Czudec, ul. Starowiejska 6
tel./fax 17 277 10 90
www.czudec.pl
ugczudec@czudec.pl

Najgęściej zaludnioną gminę powiatu (135 osób/km²) tworzy Czudec oraz kilkanaście innych miejscowości, z których największymi są: Babica, Wyżne, Zaborów, Nowa Wieś, Pstrągowa, Wola Czudecka i Przedmieście Czudeckie. Gmina położona jest w pn. części powiatu (zaledwie 20 km od Rzeszowa), na rozwidleniu ważnych szlaków drogowych z Rzeszowa do Barwinka i Krosna oraz Strzyżowa i Jasta. Z miastami tymi wiąże ją także połączenie kolejowe.

Obszar gminy zamyka od północy wał wzniesień Kamieńca (442 m n.p.m.), Wielkiego Działu (404 m n.p.m.) i Krzemionki (402 m n.p.m.), przez które na wschód przełamuje się Wisłok, tworząc tzw. Bramę Babicką. Sięgające 400 m n.p.m. wzgórza rozciągają się także na granicy z gminą Strzyżów (piękne punkty widokowe) oraz w zakolu Wisłoka koło Czudca (Góra Zamkowa 336 m n.p.m.). Większość z nich porastają bogate gatunkowo lasy ze starodrzewem bukowym. Ich fragment (71 ha) objęto w 1997 r. ochroną w rezerwacie "Wielki Las" (na północny zachód od Czudca). Ciekawe krajobrazowo są także pozostałe tereny gminy, urozmaicone pasami wzniesień oddzielających się krótkich dolin rzecznych, m.in. potoku Pstrągówka i Gwoźnica. Uroczne tereny Pogórza zachęcają do weekendowych wędrowek, a zimą umożliwiają uprawianie narciarstwa (wyciąg w Babicy). Coraz czystsze wody Wisłoka sprawiają, iż są one idealnym miejscem do uprawiania kajakarstwa, a także wędkarstwa.

Bogata jest przeszłość historyczna Czudca i okolic, jak również obrazujące ją zabytki architektury. Sam Czudec położony na prawym brzegu Wisłoka, sięga swymi korzeniami XII w., a pierwsze wzmianki o nim pojawiają się w latach 1279 i 1282. Najstarsze informacje o Babicy, która posiadała aż dwa dwory i kilka zaścianków szlacheckich, sięgają XIV w. W poł. XIV w. nad czudecką osadą górował obronny zamek (rozebrany w XVII w.) a w 1427 r. król Władysław Jagiełło nadał jej magdeburskie prawa miejskie. W 34 lata później Strzyżowscy, będący właścicielami miasta, przenieśli je na lewy brzeg rzeki i nadali nazwę Nowogród, która jednak nie przyjęła się i z biegiem czasu zanikła. Czudec stanowił przez wieki lokalny ośrodek handlu i rzemiosła, zwłaszcza płóciennictwa. Nie ominęły go jednak, podobnie jak i pobliskich wsi, zawieruchy wojenne (m. in. najazd Tatarów w 1624 r. i prze-marsz wojsk Rakoczego w 1657 r.), zarazy i pożary, które przyczyniały się

stopniowo do upadku miasta. Ożywienie gospodarcze przyniosła z końcem XIX w. linia kolejowa, a po II wojnie światowej utworzenie liceum ogólnokształcącego, zespołu szkół zawodowych i drobnych zakładów produkcyjnych, m.in. firmy "Instal" (urządzenia wentylacyjne). Na obszarze gminy działa dziś ponad 400 podmiotów gospodarczych a do jej największych atutów zaliczyć należy, prócz dogodnego położenia i walorów historyczno-przyrodniczych, także dobrze rozwiniętą infrastrukturę komunalną i telekomunikacyjną.

Czudec liczy dzisiaj 2,8 tys. mieszkańców i zachował wiele ze swej miejskiej przeszłości: m.in. układ urbanistyczny z centralnie

położonym rynkiem, w pobliżu którego znaleźć można liczne jeszcze drewniane domy mieszczkańskie z przełomu XIX i XX w. oraz synagogę żydowską, w której obecnie mieści się biblioteka gminna. Cennym zabytkiem jest kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy, wzniesiony w stylu barokowym w latach 1713-34 i otoczony w 1752 r. murkiem z dwiema

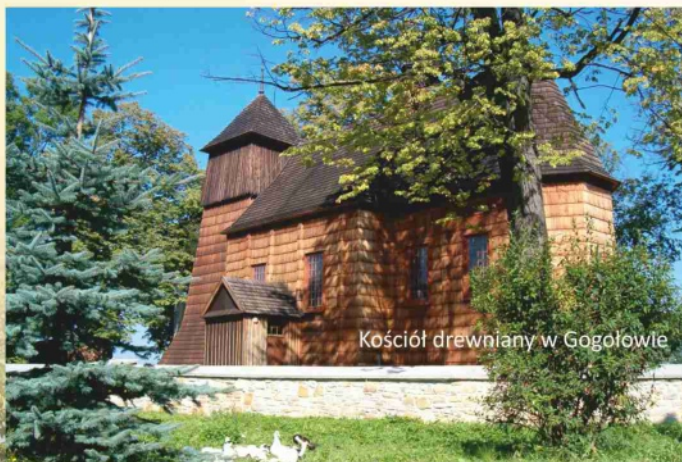
Park im. Leśny Zaborów Czudec

ma bramkami. Wewnątrz na szczególną uwagę zasługują bogato zdobione ołtarze z XVIII i XIX w., w tym ołtarz boczny z cudownym obrazem M.B. Łaskawej. Interesujący jest także otoczony parkiem dawny zespół pałacowy Grabieńskich (dziś szkoła), w którym oprócz XVIII w. pałacu znaleźć można jeszcze oficynę zwaną skarbcem - prawdopodobnie wcześniejszy dwór z XVI w., a na starym cmentarzu kościół św. Marcina z XV w. Dawny dwór Jarochowskich z przełomu XIX i XX w. zachował się także w otoczeniu parku w Babicy, a w Nowej Wsi odnaleźć można odremontowany dwór Wiktorów z połowy XIX w. i uroczą XIX w. kapliczkę św. Jana Nepomucena. Ten sam święty uwieczniony w XV w. rzeźbie spogląda z wysokiego cokołu na Pstrągówkę - wieś zaświadcza o tragicznych losach tej ziemi w czasach II wojny światowej (pomnik ofiar pacyfikacji dokonanej w 1943 r.).

Zespół Szkół w Czudcu
- zespół parkowo-pałacowy Grabieńskich

Powierzchnia: 91 km²   Ludność: 10,6 tys. mieszkańców
38-130 Frysztak, ul. W. Blajera 20
tel. 17 277 79 03, fax 17 277 79 20
www.frysztak.pl   ug@frysztak.pl

Najdalej na zachód wysunięta gmina powiatu strzyżowskiego położona jest u zbiegu dróg łączących Jasło, Krosno i Strzyżów. Jej terytorium przylega do doliny Wisłoka w miejscu malowniczego przełomu rzeki przez pas najwyższych wzniesień Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego. Pasma Klonowej Góry z Bardem (534 m n.p.m.) i Chełmem (528 m n.p.m.) oraz pasmo Jazowej, wchodzące w skład Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, zajmują ok. 40% powierzchni gminy. Wysoko wznoszą się także południowe obrzeża gminy, sięgające w obrębie tzw. Działu Gogołowskiego 455 m n.p.m. Historycznie udokumentowane dzieje Frysztaka i okolic biorą

Kościół drewniany w Gogołowie

Brama Frysztacka

**GMINA
FRYSZTAK**

swój początek w XII w., kiedy tereny te weszły w skład uposażenia klasztoru cystersów z Koprzywnicy. W 1352 r., na gruntach istniejącej już wsi Kobyle, lokowana jest osada Wisłok (prawa miejskie od 1366 r.) - późniejszy Frysztak. Dobrze rozwijały się także okoliczne miejscowości, m.in. Stęпина, Cieszyna, Kobyle, położone w sąsiedztwie ruchliwego szlaku handlowego i strzeżone od XIII w. przez warowny zamek w Twierdzy (rozebrany w XIX w.). Centrum handlu i rzemiosła, zwłaszcza płóciennictwa i tkactwa, pozostawał Frysztak. Z biegiem czasu nabierał on także znaczenia administracyjnego, początkowo jako siedziba tzw. sądu leńskiego (od 1375 r.), a w poł. XIX w. powiatu sądowego. Do odwiedzenia gminy zachęcają urocze tereny parku krajobrazowego (niebieski szlak turystyczny) oraz kilka ciekawostek architektury. Należą do nich: drewniany kościół św. Katarzyny w Gogołowie - jednonawowa zrębowa świątynia z wieżą o konstrukcji słupowej, wybudowana w 1672 r. i wyposażona w stylu barokowym i rokoko w XVII w. i XVIII w. oraz późno-klasycystyczna kaplica grobowa na pobliskim cmentarzu (1868) i grób powstańczego generała Ignacego M. Kruszewskiego; ciekawy architektonicznie kościół parafialny z 1927 r. we Frysztaku, kryjący w swym wnętrzu barokowe ołtarze z wcześniejszej świątyni, a także cmentarz żydowski z II połowy XVIII w.; drewniany kościół św. Mikołaja (XV/XVI w.) w Lubli wyposażony w stylu późnego baroku; otoczony parkiem zespół dworski (1922-23) w Kobylu oraz najbardziej intrygujący - zespół schronów i betonowy tunel o dł. ok 500 m w Stępinie - Cieszynie. Ten kompleks budowli, wzniesiony w latach 1940-41 jako tzw. "Obiekt Południowy Führera", był miejscem spotkania Hitlera z Mussolinim w lipcu 1941 r.

Gmina położona we wschodniej części powiatu, wzdłuż międzynarodowej trasy z Warszawy i Rzeszowa do Koszyc oraz jej odgałęzień do Strzyżowa i Krosna. Łatwy stąd również dojazd malowniczymi drogami do Przemyśla przez Dynów oraz Sanoka i w Bieszczady przez Brzozów. Czyny to gminę Niebylec dogodnym punktem na odpoczynek przed wyborem dalszej drogi, tym bardziej, że powiązać można go z poznaniem ciekawych zabytków i przyrodniczych walorów. Atrakcyjne położenie komunikacyjne i rozwinięta infrastruktura techniczna (sieć gazociągowa, wodociągi, telefonia) powinny być też zachętą dla inwestorów, chcących umiejscowić swą działalność w niewielkim oddaleniu od chłonnych rynków zbytu i oprzeć ją na wykorzystaniu miejscowego potencjału rolnictwa.

Przyrodniczym atutem gminy jest malownicze położenie w dolinach potoków (Stobnicy i Gwoźnicy z dopływami), rozdzielonych zalesionym pasem wzniesień: Góra Kamieniec (442 m n.p.m.) i obrzeżonych od północnego-wschodu grzbietem Patrii (506 m n.p.m.), skąd podziwiać można rozległą panoramę Pogórza Dynowskiego. Zgromadzone na tym obszarze pamiątki przeszłości dokumentują kilkusetletnią historię osadnictwa. Pierwsze wzmianki o tutejszych miejscowościach sięgają XIV w. (Połomia, Lutcza 1390, w której wg tradycji osadzono szwedzkich jeńców i szkockich imigrantów) i XV w. (Gwoźnica 1462, Niebylec 1485). Na gruntach ostatniej z wymienionych wsi powstało w 1509 r. miasteczko Jawornik, które z czasem przyjęło starą nazwę Niebylec i wyrosło na lokalny ośrodek rzemiosła i handlu, w XIX w. znane było zwłaszcza z wielkich targów koni. Dziś potwierdza swym układem urbanistycznym miejskie założenie, nad którym góruje wzniesiony w latach 1936-43 kościół parafialny, kryjący w swym wnętrzu część XVII w. wyposażenia wcześniejszej świątyni (m.in. ołtarze, chrzcielnicę). Warty uwagi jest także XIX w. żydowska bożnica - obecnie Gminna Biblioteka Publiczna - z zachowanymi fragmentami polichromii oraz położony na wzniesieniu dwór szlachecki z pocz. XVI w. (przebu-

dowywany w XVIII i XIX w.). Szczególnie cennymi zabytkami gminy są: gotycki kościół św. Mikołaja w Połomi, wzniesiony z kamienia w 1577 r., zdobiony XVI/XVII w. portalami, barokowym i rokokowym wyposażeniem z XVIII w. z cennym, malowanym tryptykiem z ok. 1500 r.; drewniany, niegdyś obronny i gotycki w stylu, kościół parafialny w Lutczy - świątynia, wzniesiona ok. 1464 r., rozbudowana w XVI w. i zrekonstruowana częściowo po pożarze w wieku XVII, kryje w swym wnętrzu głównie XVII i XVIII w. wyposażenie oraz fragmenty polichromii (XVIII w.); Drewniane cerkiewki grekokatolickie (XVIII w.) w Gwoździance i Bliziance oraz pochodzący z 2 poł. XVIII w. dwór w Baryczce.

W Gwoźnicy Dolnej, gdzie urodził się i wychował poeta Julian Przyboś (1901-70), zaprasza do odwiedzenia jego muzeum biograficzne urządzone w starej zagrodzie pogórzańskiej (XIX w.). W sąsiedniej Gwoźnicy Górnej znajduje się grób poety oraz drewniany kościół parafialny z II połowy XIX w.

Panorama Niebylca

Powierzchnia: 140 km², Ludność: 20,8 tys. mieszkańców
w tym miasto Strzyżów: 8,6 tys. mieszkańców
Urząd Miejski w Strzyżowie
38-100 Strzyżów, ul. Przecławczyka 5
tel. 17 276 11 71, fax 17 276 32 19
www.strzyzow.pl gmina@strzyzow.pl

GMINA I MIASTO STRZYŻÓW

Zajmująca centralną część powiatu, miejsko-wiejska gmina Strzyżów rozciąga się wzdłuż doliny Wisłoka i jego dopływów, m.in.: Wysokiej, Stobnicy i Różanki. Na południu opiera się o wchodzący w skład Pogórza Dynowskiego masyw Brzeżanki (477 m n.p.m.) oraz pasmo Czarnego Działu (Kiczora 516, Kiczora Mała 479 i Wiśnia Góra 380), na północy zaś sięga po pas wzniesień Białej Góry (412 m n.p.m.) w obrębie Pogórza Strzyżowskiego. Zalesione obszary ww. wzniesień stanowią wspaniałe miejsce rekreacji, pieszych, rowerowych, a zimą narciarskich wędrowek. Na północ od Strzyżowa, opodal łątowni, zlokalizowano kompleks rekreacyjno-sportowy z wyciągiem orczykowym i polem biwakowym. W mieście do korzystania z bogatej oferty zachęca Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji z kompleksem basenów.

Przez stanowiący centrum gminy i powiatu Strzyżów przebiega droga z Rzeszowa do Jasła i Krosna, a przez Lutczę miasto uzyskuje dogodnie połączenie z Przemyślem i Sanokiem. Ważnym szlakiem komunikacyjnym jest także linia kolejowa Rzeszów - Jasło. Oprócz funkcji administracyjnych Strzyżów pełni także rolę ważnego ośrodka szkolnictwa średniego (w tym liceum, technikum i szkolnictwo zawodowe) oraz przemysłowego. Znane są działające tu zakłady: Cukier-nicza Spółdzielnia "Roksana"; Spółdzielnia Pracy "ASPROD" producent wyrobów z metalu, sklejk i drewna; Fabryka Maszyn (niegdyś filia Huty Stalowa Wola) produkująca agregaty sprężarkowe,

Strzyżowska Fabryka Mebli; firma budowlana REMBUD - wykonawca wielu dużych inwestycji w regionie, przedsiębiorstwa i firmy usługowo-handlowe. W gminie działa łącznie ok. 900 firm zarejestrowanych w systemie REGON, oczekiwani są też nowi inwestorzy. Tradycjom gospodarczym towarzyszy bogata historia i zachowane zabytki przeszłości. Pierwsze pisane wzmianki o miejscowościach wchodzących dziś w skład gminy sięgają XII w. (Dobrzehów 1185). Najstarsze informacje o Strzyżowie pochodzą z roku 1279, przy czym tradycja donosi o istnieniu wa-rownego grodu po przeciwnej stronie Wisłoka już w X w. Miasto lokowano dwukrotnie - najpierw w II połowie XIV w., a następnie po pożarze, w 1480 r. Prawa miejskie magdeburskie otrzymał jednak Strzyżów od Władysława Jagiełły w 1427 r. Dynamiczny rozwój miasta nastąpił w XVI i XVII w., kiedy stało się ono jednym z naj-prężniejszych na Podkarpaciu ośrodków gospodarczych (liczne cechy rzemieślnicze, m.in.: sukienniczy, płócienniczy, kuśnierski i kowalski). Strzyżów posiadał w owym czasie po dwa rynki, mosty i kościoły, ponadto: wały obronne, szpital, szkołę parafialną, wytwórnię prochu i saletry. Kres rozkwitu przyniósł rok 1657, kiedy miasto zrujnowały i spaliły wojska Rakoczege. Ponowne ożywienie notuje się od połowy XIX w. dzięki utworzeniu powiatu sądowego, od 1896 r. starostwa i budowie linii kolejowej. Po II wojnie światowej reaktywowano powiat w 1954 r., a następnie w 1999 r., zaludnienie miasta zwiększyło się zaś ponad czterokrotnie.

Centrum Kształcenia Praktycznego w Dobrzehowie

Z zabytków polecich należy w pierwszej kolejności te zachowane w Strzyżowie: zespół kościelny - gotycki kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP i Bożego Ciała z 1401 r., odbudowany po pożarze w 2 połowie XVII w. i zaopatrzony w barokowe wyposażenie i polichromię Jana Tabińskiego (1896-97), a w jego sąsiedztwie gotyczką wieżę (dzwonnicę) z XV w. i plebanię z 1884 r.; kapliczkę M. B. Bolesnej z ok. 1900 r.; dawną bożnicę barokową z II połowy XVIII w. (obecnie Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna), w której zachowały się fragmenty polichromii; zespół klasztorny Sióstr Serafitek (kaplica, klasztor, ogrodzenie) z 1890 r.; otoczony parkiem krajobrazowym dawny pałac Wołkowickich - Konopków (dziś Dom Dziecka) z końca XIX w.; dwór Dydyńskich z XVIII w. zajmowany po części przez Muzeum Regionalne (jego zbiory stanowią pamiątki ilustrujące przeszłość miasta i regionu, począwszy od okresu prehistorycznego); liczne XIX/XX w. budynki użyteczności publicznej, m.in.: Sądu Rejonowego z ok. 1920 r., Domu Kultury "Sokół" z 1910 r., Domu Wójtowskiego z 1600 r., liceum oraz karczmy "Krzywe Koło" z przełomu XVIII i XIX w. W pozostałych miejscowościach gminy warto odwiedzić: dawną cerkiew grekokatolicką p.w. Opieki Matki Bożej w Bonarówce z 1841 r. (obecnie kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Przemienienia Pańskiego) z zachowaną polichromią (1898) i fragmentami ikonostasu; dawny pałac w Żywnowie (obecnie Dom Dziecka) z I połowy XIX w., stojący w otoczeniu parku krajobrazowego (1877); XVIII w. figurę kamienną w Żarnowej, znaczącą miejsce mogiły mieszczan strzyżowskich zamordowanych w 1657 r. oraz intrygujący poniemiecki tunel kolejowy (465 m długości), prowadzący

GMINA I MIASTO STRYŻÓW

pod Żarnowską Górą do dworca kolejowego w Strzyżowie, a także ciekawy architektonicznie, neogotycki kościół parafialny w Dobrzechowie. W mieście i gminie Strzyżów, podobnie jak w całym powiecie odbywa się rokrocznie wiele imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych.

Sejnik Kultury Powiatu Strzyżowskiego

Patriotyczne Spotkania Chóralne

Powierzchnia: 83 km², Ludność: 8,6 tys. mieszkańców
38-124 Wiśniowa
tel. 17 277 50 63, fax 17 277 50 49
www.wisniowa.pl ug_wis@icp.gl.owg.pl

GMINA WIŚNIOWA

Gminę Wiśniowa tworzy 13 wsi położonych w dolinie Wisłoka oraz wzdłuż jego północnych i południowych dopływów. Zachodnią granicę gminy stanowi naturalny fragment Pogórzy: Strzyżowskiego i Dynowskiego, ujęty granicami parku krajobrazowego. Na południe od doliny Wisłoka jest to zalesione pasmo Jazowej z Czar-

Aleja Grabowa w zespole parkowo-dworskim i folwarcznym w Wiśniowej

nówką (491 m n.p.m.) i Krowią Górą (469), na północ zaś część pasma Klonowej Góry z najwyższymi wzniesieniami: Bardo (534 m.n.p.m.) i Góra Chełm (528 m n.p.m.) z rezerwatem (155 ha), w którym chroniony jest naturalny kompleks lasów bukowych i bukowo-jodłowych.

Przez obszar gminy przebiega droga z Rzeszowa i Strzyżowa do Jasła i Krosna (nr 988) oraz jej odgałęzienie do Ropczyc (nr 986). Doliną Wisłoka biegnie także linia kolejowa Rzeszów - Jasło, podobnie

jak czynił to w przeszłości szlak handlowy prowadzący ku Przełęczy Dukielskiej. Jemu to zawdzięczać po części należy wczesne osadnictwo tych ziem. W 1279 r. pojawiają się pierwsze wzmianki o Kożuchowie, a w 1366 r. o Wiśniowej. W okresie tym teren dzisiejszej gminy należał zapewne do rodu Bogoriów, potem zaś m.in. do bogatych rodzin Odrowążów, Bonerów, Jabłonowskich a od poł. XIX w. Mycielskich. Ci ostatni stworzyli z Wiśniowej swoistą mekkę krakowskiego świata artystycznego i politycznego przełomu wieków. Józef Mehoffer, Jacek Malczewski, Jan Cybis, Tytus Czyżewski, Adam Bochnak i inni, wielokrotnie gościli w murach tutejszego pałacu. Dziś obiekt ten, wybudowany na początku XVII w. i przebudowany w II połowie wieku XVIII i XIX (wg proj. F. Pokutyńskiego), stanowi jedną z największych atrakcji gminy. Towarzystwem mu liczne zabudowania podworskie, w tym oficyna będąca niegdyś obronnym dworem (XVI - XX w.) oraz neoromańska kaplica grobowa Mycielskich z 1901 r. (wewnątrz cenne XV w. rzeźby włoskie) a otoczenie stanowi rozległy park (11 ha). Z innych zabytków gminy na uwagę zasługują także kościoły w: Niewodnej p.w. św. Anny z 1923 r. z trójnawowym wnętrzem ozdobionym współczesną ornamentowo-figuralną polichromią, a także pochodzącymi z XVIII w. trzema ołtarzami, amboną, chrzcielnicą oraz chórem i w Kozłówkę p.w. św. Doroty z 1877 r. z zachowanym barokowym prospektem organowym z poprzedniej świątyni i gotycką rzeźbą świętej z ok. 1460 r. oraz neoromańska cerkiew grekokatolicka z 1912 r. w Oparówce, zaświadczająca o rusińskiej przeszłości regionu. Rzadkie już w Polsce wiatraki obejrzeć można w Kalembinie i Szufnarowej, w której znajduje się skansen "Jak żyli i pracowali nasi przodkowie". Tradycje kulturalne Wiśniowej z okresu pierwszej połowy XX w., związane z mecenatem artystycznym rodziny Mycielskich, kontynuują coroczne plenery malarskie organizowane na terenie gminy.

Powiatowe Centrum Kultury i Turystyki w Wiśniowej

POWIATOWA OFERTA EDUKACYJNA

Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Strzyżowie
ul. Mickiewicza 11, 38-100 Strzyżów

tel./fax 17 2761 249

lo-strzyzow.pl

liceum@lo-strzyzow.pl

sekretariat@lo-strzyzow.pl

Zespół Szkół Technicznych
w Strzyżowie

ul. Mickiewicza 11,
38-100 Strzyżów

tel./fax 17 2761 193

www.zs-strzyzow.itl.pl

zst.strzyzow@gmail.com

Centrum Kształcenia Praktycznego

w Dobrzechowie

Dobrzechów 471C

38-100 Strzyżów

tel.: 17 2760 135 w. 110

fax: 17 2760 135 w. 128

ckpdobrzechow.edu.pl

ckp.dobrzechow@gmail.com

Zespół Szkół w Czudcu
ul. Parkowa 7, 38-120 Czudec

tel./fax 17 2771 013

www.zs-czudec.itl.pl

zs_czudec@wp.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy we Fryszaku

ul. J. Wybieckiego 25, 38-130 Fryszak

tel./fax 17 2777 206

www.sosw-fryszak.strzyzowski.pl

sosw-fryszak@oswiata.org.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Strzyżowie

ul. J. Patryna 11

38-100 Strzyżów

tel./fax 17 2762 620

sosw.strzyzow.lap.pl

sosw_strzyzow@wp.pl